

ЦІЛІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ТЕКСТІВ ДЛЯ ФРАНКОМОВНОЇ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

11. Murray, K.J., Sullivan, K.M., Lent, M.C., Chaplo, S.D. & Tunno, A.M. (2019). Promoting trauma-informed parenting of children in out-of-home care: An effectiveness study of the resource parent curriculum. *Psychological Services*, No. 16(1), pp. 162–169. DOI: <https://doi.org/10.1037/ser0000324>. [in English].

12. Overstreet, S. & Chafouleas, S.M. (2016). Trauma-Informed Schools: Introduction to the Special Issue. *School Mental Health*, No. 8, pp. 1–6. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12310-016-9184-1>. [in English].

13. Smidt, W., Karpenko, O., Czepil, M. & Embacher, E.-M. (2024). Predictors of Work-Related Burnout of Preschool

Teachers Working in the Warzone Ukraine. *Early Childhood Research Quarterly*, No. 68, pp. 169–179. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2024.05.002>. [in English].

14. Ungar, M. (Ed.). (2021). Multisystemic Resilience: Adaptation and Transformation in Contexts of Change. *Oxford Academic*. DOI: <https://doi.org/10.1093/oso/9780190095888.001.0001>. [in English].

Стаття надійшла до редакції: 25.02.2026

Прийнято до друку: 16.04.2026

Опубліковано: 04.05.2026

УДК 378.147:811.133.1:004

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2026.352637>

Наталія Майєр, доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри теорії, практики та перекладу французької мови
Національного технічного університету України

“Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7074-8135>

Леся Бондар, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії, практики та перекладу французької мови
Національного технічного університету України

“Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0493-6856>

ЦІЛІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ТЕКСТІВ ДЛЯ ФРАНКОМОВНОЇ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

У статті представлено можливості різноцінкового використання літературних текстів як засобу і об'єкту навчання у процесі формування франкомовної комунікативної компетентності, а також перекладацької компетентності майбутніх філологів. Обґрунтовано принципи, методи і прийоми навчання з використанням літературних текстів для формування різних видів франкомовної комунікативної компетентності. Розкрито дидактичні можливості художніх текстів для формування перекладацької компетентності майбутніх філологів.

Ключові слова: компетентність; літературний текст; французька мова; переклад; філолог.

Літ. 15.

Nataliia Maiier, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor,
Professor of the French Theory, Practice and Translation Department,
National Technical University of Ukraine

“Ihor Sikorskiy Kyiv Polytechnic Institute”
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7074-8135>

Lesia Bondar, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor,
Associate Professor of the French Theory, Practice and Translation Department,
National Technical University of Ukraine

“Ihor Sikorskiy Kyiv Polytechnic Institute”
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0493-6856>

GOALS AND FEATURES OF THE USE OF LITERARY TEXTS FOR FRENCH-LANGUAGE AND TRANSLATION TRAINING OF FUTURE PHILOLOGISTS

The article presents didactic and methodological possibilities of multi-purpose use of literary texts as a means and object of learning in the process of forming French-language communicative competence, as well as translation competence of future philologists. The principles, methods and techniques of teaching using literary texts for the formation of various types of French-language communicative competence and its components are substantiated, in particular for the formation of phonetic, lexical, grammatical skills, reading and writing skills, the development of creative writing skills, the interconnected development of French-language speech skills of students in various types of speech activity, for example, in the process of project work, etc. Tasks for teaching elements of literary analysis and literary techniques are proposed. The features of introducing literary texts into teaching the French language according to the principle of progression are demonstrated, which allows the teacher to

ЦІЛІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ТЕКСТІВ ДЛЯ ФРАНКОМОВНОЇ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

create an appropriate learning system depending on the level of students' proficiency in French, the purpose of learning, and the activities that students will perform on the material of the literary text. To form the translation competence of future philologists, the literary text is considered an integrative element of translation training, a means of forming bilingual and extralinguistic competencies as integral components of ensuring high-quality translation activities. The didactic possibilities of literary texts for forming the translation competence of future philologists are revealed: development of analysis skills and skills of applying lexical, lexical-semantic, and grammatical translation transformations, formation of skills and skills of analyzing the effectiveness of applying and independent use of translation strategies.

Keywords: competence; literary text; French; translation; philologist.

Постановка проблеми. Стандартами вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія (переклад включно) для першого (бакалаврського) (Наказ Міністерства освіти і науки України 20.06.2019 р. № 869) та другого (магістерського) (Наказ Міністерства освіти і науки України 20.06.2019 р. № 871) рівнів вищої освіти визначено, з поміж інших, фахові компетентності та програмні результати навчання для формування у студентів літературознавчої компетентності як “здатності і готовності здобувати і застосовувати літературознавчі знання і вміння для роботи з художнім текстом” [3, 120–121]. Уведення спеціальних літературознавчих освітніх компонент в освітньо-професійні програми – обов’язкова умова дотримання вимог Стандартів вищої освіти за цією спеціальністю. Водночас визначений освітньо-професійними програмами обсяг таких освітніх компонент не завжди є достатнім для формування літературознавчої компетентності майбутніх філологів. Підтримуючи точку зору науковців про те, що “...інтеграція літературознавчих знань та вмінь з лінгвістичною компетентністю дає змогу сприймати й відтворювати цілісний художній твір через призму його філологічного аналізу” [1, 97] і “за такої інтеграції іноземна мова слугує найефективнішим інструментом для розуміння характеру героїв, їх взаємодії та поведінки в різних життєвих ситуаціях, а художній текст є скарбницею соціального і культурного досвіду автора, його розуміння психології людей, історичної епохи і тогочасного літературного напрямку” [1, 98], вирішення цієї проблеми вбачаємо в інтеграції літературознавчої складової у зміст навчальних дисциплін франкомовної та перекладацької підготовки майбутніх філологів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Аналіз наукових методичних студій дає змогу констатувати розробленість дослідниками методик формування іншомовної комунікативної компетентності з використанням літературних творів: методики формування у майбутніх філологів німецькомовної компетенції в читанні на основі інтерпретації художніх текстів (Л. Кожедуб, 2010), методики навчання аудіювання англійськомовних драматичних творів студентів старших курсів мовних спеціальностей (О. Сіваченко, 2009), методики навчання майбутніх учителів англійськомовної дискусії на основі автентичних поетичних творів (Н. Андронік, 2009),

методики використання фрагментів художніх відеофільмів для навчання студентів мовних спеціальностей соціокультурної англійської лексики (Т. Яхнюк, 2002), методики навчання студентів-філологів ідіоматичних предикативних конструкцій англійського розмовного мовлення на матеріалі автентичних художніх текстів (Г. Подосиннікова, 2002). Досліджено дидактичні характеристики літературних текстів як засобу навчання [5] та як засобу формування міжкультурної компетентності на заняттях з французької мови як іноземної [11; 7]. Обґрунтовано особливості використання художніх текстів у процесі вивчення англійської мови [15]. Попри широке коло різноаспектних наукових розвідок недостатньо дослідженою є проблема використання літературних текстів для досягнення цілей франкомовної та перекладацької підготовки майбутніх філологів.

Мета статті – розкрити особливості різноцільового використання літературних текстів у процесі франкомовної та перекладацької підготовки майбутніх філологів.

Виклад основного матеріалу. У навчанні французької мови як іноземної літературний текст є засобом і об’єктом навчання [5, 527; 14, 15; 13, 165]. На заняттях з французької мови літературні тексти з усім їх різноманіттям, особливим статусом, специфічною соціальною функцією, гнучкістю не слід розглядати як будь-який інший текст [14, 15]. Це зумовлює адекватний вибір викладачем принципів, методів і прийомів навчання відповідно запланованих цілей.

Важливим чинником ефективного використання літературних текстів у навчанні французької мови є дотримання викладачем принципу прогресії. Це дасть змогу створити певну систему навчання, коли задля формування і розвитку франкомовної комунікативної компетентності студента у навчальний процес упроваджуватимуться з поступовим ускладненням різні літературні тексти, що зумовлюватиме вибір вправ і завдань [9, 102].

Вибір літературного тексту залежить не лише від рівня володіння студентами французькою мовою, але й від виду діяльності, яка буде виконуватися з цим текстом [6, 53]. Для рівня володіння французькою мовою А1 рекомендується використовувати короткі поетичні тексти [9, 102], читання та декламування яких є першим контактом того, хто навчається, з французьким та франкомовним

літературним текстом [9, 90]. Поетичний текст використовується як засіб презентації нового фонетичного матеріалу та як засіб формування фонетичних навичок у процесі виконання студентами вправ: для формування у студентів слухових навичок (наприклад, вправи в ідентифікації слів з певним звуком, в диференціації звуків), навичок вимови (вправи в імітації, читання вголос (вправа є поліфункціональною, адже спрямована на взаємопов'язане формування навичок вимови і техніки читання), заучування напам'ять і декламування поетичного твору сприяє також формуванню інтонаційних навичок). Також пропонують використовувати вправи для розвитку фонологічної обізнаності [10, 125]. Для формування навичок техніки письма (вправи на заповнення пропусків у словах відповідними орфограмами; доповнення поетичного твору пунктуаційними знаками і порівняння з оригіналом). На різних етапах навчання французької мови автентичні поетичні тексти також можуть слугувати вербальним контекстом для презентації нового фонетичного, лексичного і граматичного матеріалу. Засвоєння мовного матеріалу відбувається у процесі виконання вправ різних видів – ідентифікація і називання лексичних одиниць (наприклад, за певною темою); ідентифікація граматичних структур і пояснення їх функції; підкреслення дієслів та визначення їх граматичної форми; трансформація граматичних структур тощо. З метою використання елементів літературного аналізу викладач може спиратися на літературні знання студентів з рідної мови і пропонувати завдання на визначення жанру літературного твору, рими, розміру, асонансів, параномазії [10, 124–125], алітерації. У якості літературних прийомів рекомендують завдання на відновлення нескладного поетичного твору, у якому змішані рядки; відновлення вірша, у якому видалені рими [9, 102], де завдання студентів полягає в тому, щоб заповнити пропуски словами, які римуються.

На рівні володіння іноземною мовою A2 рекомендують вводити театральні тексти [9, 103]. Для роботи з театральними текстами доцільними будуть такі завдання: читання по ролях (для вдосконалення навичок вимови та інтонаційних навичок); драматизація (вдосконалюються також навички використання невербальних засобів комунікації), розігрування фрагменту театрального тексту з трансформаціями (заміна репліки персонажу власною реплікою, введення нового персонажу). На цьому ж рівні володіння іноземною мовою рекомендовано починати ознайомлення з романами: обкладинка, ілюстрації, задня обкладинка [9, 103]. Сучасні літературні тексти, написані доступною мовою, можна використовувати задовго до досягнення рівнів B2 або C1 [9, 89]. Водночас читання літературних творів передбачено переважно для рівнів володіння іно-

земною мовою B2, C1 та C2, а сприйняття художніх текстів поєднується із компетентністю в читанні [9, 84]. Після читання тексту та перевірки його розуміння, пропонуються завдання для розвитку умінь критичного аналізу художнього твору, інтерпретації, аналізу художніх засобів, які використовує автор. Вважається, що вдало підібраний текст дозволяє студентам почати з дискурсивного аналізу та закінчити літературними та художніми міркуваннями, а ефективним методом вивчення художніх текстів на заняттях з французької мови як іноземної є аналіз дискурсу, який дає змогу розглянути всі умови, в яких відбувається акт літературної комунікації [13, 168].

Літературні тексти доцільно використовувати для розвитку у студентів умінь креативного письма. “Креативне письмо відрізняється від написання творів (есе) тим, що тут студенти вчать писати твори літературного характеру” [2, 94]. Воно має “значний мотиваційний вплив на подальше навчання письма” [2, 93] та “позитивний вплив на вдосконалення навичок та умінь в інших видах мовленнєвої діяльності” [2, 95]. Науковці вважають, що креативного письма у мовному закладі вищої освіти доцільно приступати не пізніше другого (а можливо і першого) семестру I курсу [2, 95–96]. На основі поетичних творів можна рекомендувати такі види завдань: створення вірша зі слів іншого вірша, наприклад у формі хайку [9, 102], вірша-діаманта, клеріхью, акровірша, написання малого поетичного твору з використання першого рядка / будь-якого іншого рядка вірша / з лексичними замінами / з використанням заданих лексичних одиниць, “Гру в буриме (написання кумедних чотиривіршів на задані рими” [2, 93], написання історії на основі прочитаного поетичного твору; на основі художніх творів – “введення елементів фентезі в реалістичний текст, або навпаки; створення тексту, що поєднує кілька жанрів” [6, 57]; написання листа автору твору (для опису своїх емоцій від читання твору, для висловлення критики тощо) / герою твору / одному герою твору від імені іншого героя; доповнення тексту (наприклад, опис зовнішності, характеру героя / героїв, місця події); написання завершення історії чи її початку; створення вторинних текстів (наприклад, пастиш). Такі завдання з креативного письма сприяють взаємопов'язаному навчанню читання і письма французькою мовою, розумінню літературної комунікації, розвитку інтересу, допитливості, уяви студентів, здатності до аналогії, асоціацій, а також розвитку літературної компетентності студентів рідною мовою [6, 59].

Для взаємопов'язаного розвитку франкомовних мовленнєвих умінь студентів у різних видах мовленнєвої діяльності значний потенціал має проєктна технологія навчання. Цікавою у контексті нашого дослідження є ідея STEM-проєкту “Розумний

підручник”, під час якого “студенти розробляють електронний підручник з літератури з інтерактивними елементами” [4, 161], а також “мистецькі проекти”, зокрема створення “літературних творів, за допомогою яких студенти філологічних спеціальностей виражатимуть себе через мову, літературу та мистецтво” [4, 162].

Використання художньої літератури в процесі підготовки майбутніх перекладачів має не лише дидактичне, а й концептуальне значення, оскільки аналіз художніх текстів і їх перекладів передбачає необхідність взаємодії низки відповідних умінь. Літературна складова в цьому контексті виступає не лише як допоміжний, а як інтегративний елемент перекладацької підготовки, забезпечуючи комплексне розуміння тексту як складного семіотичного та культурного явища. Це дозволяє усвідомити поняття перекладу як акту інтерпретації, що вимагає критичного мислення та відповідальності перекладача як співтворця тексту. Використання художніх текстів у процесі формування перекладацької компетентності сприяє розумінню існування варіативності перекладацьких рішень та демонструє множинність можливих інтерпретацій.

Літературознавча складова також виконує важливу мотиваційну функцію: залучає емоційний, естетичний та когнітивний рівні сприйняття, сприяє формуванню професійної ідентичності майбутнього філолога. Аналіз художніх текстів і їх перекладів, вивчення їхніх стилістичних та культурних особливостей, робота з авторськими стилями та жанровими особливостями допомагають сформувати не лише здатність усвідомлення ефективності та вміння застосування перекладацьких стратегій, а й сприяють розумінню відмінностей та спільних рис структур певної мовної пари, комунікативно-прагматичних аспектів дискурсу та культурного контексту.

З огляду на широку доступність засобів машинного перекладу, інтеграція літературознавчого компонента, свідомий аналіз художніх текстів у навчальному процесі має особливе значення та розвиває критичні й інтерпретаційні здібності здобувачів, відкриває перспективи для їхньої майбутньої професійної діяльності, де високий рівень компетентності в перекладі літературних та спеціалізованих текстів є важливою умовою успішної кар’єри [8, 21].

Водночас, ефективне використання літератури у навчанні перекладу вимагає методично збалансованого підходу [12, 94]. Літературний аналіз має бути функціонально пов’язаний із завданнями перекладу та спрямований на розвиток конкретних перекладацьких умінь. Саме інтеграція літературних засобів сприяє формуванню цілісної моделі підготовки спеціаліста, в якій теорія та практика перебувають у продуктивній взаємодії. Залучення

літературознавчого компонента в процесі навчання перекладу створює сприятливі умови для цілеспрямованого формування навичок і вмінь аналізу ефективності застосування та самостійного використання перекладацьких стратегій. Художній текст, завдяки своїй багаторівневій структурі, багатству образних, культурно маркованих та стилістично забарвлених елементів, є важливим матеріалом для аналізу та практичного застосування таких перекладацьких прийомів як калькування, транслітерація, транскрипція, а також лексико-семантичних, лексико-граматичних та граматичних трансформацій.

Відтак, аналіз текстів художньої літератури та їх перекладів дозволяють ознайомитися з такими засобами відтворення особливостей тексту-оригіналу як узагальнення та конкретизація, які використовуються для коригування семантичного обсягу лексичних одиниць відповідно до норм та очікувань цільової мови; адаптація, яка може бути необхідна у випадках культурно обумовлених реалій, коли дослівний переклад не забезпечує адекватного сприйняття тексту реципієнтом; модуляція, яка дозволяє змінити спосіб концептуалізації ситуації, зберігаючи при цьому семантичну еквівалентність; антонімічний переклад, який, у свою чергу, є ефективним засобом передачі значення у випадках, коли пряме відтворення структури оригіналу суперечить лінгвістичним чи стилістичним нормам цільової мови. Не менш важливим є аналіз граматичних трансформацій у контексті їх використання у текстах-перекладах, які реалізуються на морфологічному та синтаксичному рівнях (конверсії, зміни граматичних категорій часу, виду, числа чи роду, перебудова речень, поділ або, навпаки, поєднання синтаксичних конструкцій, зміна порядку слів, що дозволяє досягти природності та стилістичної відповідності перекладу).

Аналіз таких трансформацій у художніх текстах дозволяє здобувачам зрозуміти взаємозв’язок між формою та змістом твору. У навчанні перекладу доцільно використовувати літературні твори як сучасних авторів, так і письменників попередніх століть. Тексти сучасної літератури відображають сучасні лінгвістичні тенденції, розмовні реєстри та соціокультурні реалії, тоді як класичні твори дозволяють працювати зі складними стилістичними структурами, історичними контекстами та літературними традиціями. Поєднання матеріалу різних періодів сприяє формуванню цілісного розуміння еволюції мови та стилю й збагачує перекладацький досвід студентів.

Висновки. Оволодіння французькою мовою як іноземною, зокрема в контексті підготовки майбутніх філологів, вимагає комплексного поєднання лінгвістичних, культурологічних та літературознавчих компонентів навчання. Художній текст висту-

пас одночасно засобом і об'єктом навчання, що дозволяє реалізувати багаторівневі цілі. Ефективне використання літературних текстів передбачає дотримання принципу прогресії, що дозволяє реалізувати підхід поступового ускладнення матеріалу, сприяючи ефективному розвитку франкомовної комунікативної компетентності студентів. Вибір текстів залежить не лише від рівня володіння мовою, а й від виду діяльності, яка буде здійснюватися на базі тексту. Опрацювання літературного матеріалу також стимулює розвиток творчого письма, що передбачає створення власних поетичних та прозових творів, адаптацію текстів, генерацію вторинних текстів, інтеграцію різних жанрів та використання літературних прийомів. Виконання завдань із залученням літературознавчого компоненту сприяє взаємопов'язаному розвитку різних видів мовленнєвої діяльності, формує вміння здобувачів аналізувати, асоціювати, порівнювати та інтерпретувати літературний матеріал рідною та французькою мовами. Технологія проєктного навчання, яка передбачає створення інтерактивних електронних підручників та художніх проєктів, надає здобувачам можливість поєднувати літературний аналіз із практичним впровадженням мовного матеріалу, стимулюючи їхню інтелектуальну допитливість та мотивацію до подальшого навчання.

Використання літературознавчого компонента в процесі навчання перекладу створює умови для всебічного формування перекладацької компетентності майбутнього філолога. Художня література слугує важливим дидактичним ресурсом для розвитку навичок аналізу та вмінь застосування лексичних, лексико-семантичних та граматичних перекладацьких трансформацій, а також ефективним засобом формування білінгвальної та екстралінгвістичної компетентностей як невід'ємних компонентів забезпечення високої якості перекладацької діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Калініна Л., Григор'єва Т. Філологічна підготовка майбутніх вчителів іноземної мови засобами іншомовного читання. *Молодь і ринок*. № 2 (234). 2025. С. 94–100. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.321980>
2. Тарнопольський О.Б., Кожушко С.П. Методика навчання студентів вищих навчальних закладів письмом англійською мовою. Вінниця: Нова книга. 2008. 288 с.
3. Тименко В.М. Формування літературознавчої компетентності у процесі навчання української літератури в 11 класі ліцею: теоретичний аспект. *Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2018 рік*. Педагогічна думка. м. Київ, 2018. С. 120–121.
4. Чернюк А. Інтерактивні стратегії фахової підготовки студентів філологічних спеціальностей у контексті формування ключових компетентностей для навчання протягом життя. *Молодь і ринок*. № 3 (235). 2025. С. 159–163.

5. Annie Gupta. Le texte littéraire en tant qu'un outil didactique au service du FLE. *JETIR*. November 2023, Volume 10, Issue 11. P. 525–535.

6. Artuñedo Guillén Belén, Boudart Laurence. Du prétexte au texte : pour une réhabilitation du texte littéraire en classe de FLE. *La lingüística francesa en el nuevo milenio*: Universidad de Lleida, 8, 9 y 10 de noviembre de 2001. Figuerola Cabrol, Maria Carme (coord.) Solá, Pere (coord.) Parra Albá, Montserrat (coord.). Milenio. 2002. P. 51–60.

7. Aydmalp E. B. Le texte littéraire et l'interculturel en classe de fle- l'exploitation de celui qui n'avait jamais vu la mer de Le Clézio. *Humanitas*. № 8 (15). 2020. P. 37–51.

8. Baer B.J, Woods M. Teaching Literature in Translation. *Pedagogical Contexts and Reading Practices*. Routledge. 2022. 292 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003105220>

9. Donatienne Woerly. Discours et pratiques d'enseignement du FLE : état des lieux et perspectives. Chapitre 4. *Littérature dans l'enseignement du FLE. Sous la direction de Anne Godard. Langues et didactique*. 2015. Didier. P. 81–103.

10. Emmanuel Kayembe. L'exploitation du texte littéraire en classes débutantes de FLE. *Texte littéraire FLE*. Selected Proceedings of the 2015 and 2016 AATF Conventions. P. 121–137.

11. Fatah Abdelouhab. Textes littéraires et interculturalité en classe de FLE : enjeux et approches didactiques. *Multilinguales* [Online], 11. 2019, Online since 17 July 2019. DOI: <https://doi.org/10.4000/multilinguales.3860>

12. Leonardi L. Literature in and through Translation: Literary Translation as a Pedagogical Resource. *International Journal of Linguistics, Literature and Translation*. 2024. P. 93–102. DOI: [10.32996/ijllt.2024.7.3.11](https://doi.org/10.32996/ijllt.2024.7.3.11)

13. Renata Aiala de Mello. Réflexions sur le texte littéraire en classe de FLE. *Langue(s) & Parole : revista de filologia francesa y románica*. 2019. Vol. 4. Núm. 4. P. 161–172.

14. Renata Aiala, Renato de Mello. Le texte littéraire en classe de français langue étrangère (FLE). *Revista Letras Raras*. Vol. 4, Ano 4, Nº.1 2015. P. 9–19.

15. Sahila Guliyeva. Literary texts in the acquisition of English language in higher schools. *Молодь і ринок*. № 7–8 (227–228). 2024. С. 183–186. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.308818>

REFERENCES

1. Kalinina, L. & Grygorieva, T. (2025). Filolohichna pidhotovka maibutnix vchyteliv inozemnoi movy zasobamy inshomovnoho chytannia [Future foreign language teachers' philological training by means of foreign language reading]. *Youth & market*. No. 2 (234), pp. 94–100. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.321980> [in Ukrainian].
2. Tarnopolskyi, O.B. & Kozhushko, S.P. (2008). Metodyka navchannia studentiv vyshchychkh navchalnykh zakladiv pysma anhliiskoiu movoiu [Methodology for teaching English writing to university students]. Vinnytsia, 288 p. [in Ukrainian].
3. Tymenko, V.M. (2018). Formuvannia literaturoznavchoi kompetentnosti u protsesi navchannia ukraïnskoi literatury v 11 klasi litseiu: teoretichniy aspekt [Formation of literary competence in the process of teaching Ukrainian literature in the 11th grade of the lyceum: theoretical aspect]. *Annotated results of the research work of the Institute of Pedagogy of the National Academy of Sciences of Ukraine for 2018*. Kyiv, pp. 120–121. [in Ukrainian].
4. Cherniuk, A. (2025). Interaktyvni stratehii fakhovoi pidhotovky studentiv filolohichnykh spetsialnostei u konteksti

formuvannia kluchovykh kompetentnosti dlia navchannia protiahom zhyttia [Interactive strategies for professional training of students of philological specialties in the context of forming key competencies for lifelong learning]. *Youth & market*. No. 3 (235), pp. 159–163. [in Ukrainian].

5. Annie Gupta (2023). Le texte littéraire en tant qu'un outil didactique au service du FLE. *JETIR*. Vol. 10, Issue 11, pp. 525–535. [in French].

6. Artuñedo Guillén Belén, Boudart Laurence (2002). Du prétexte au texte: pour une réhabilitation du texte littéraire en classe de FLE. *La lingüística francesa en el nuevo milenio*: Universidad de Lleida, 8, 9 y 10 de noviembre de 2001. Figuerola Cabrol, Maria Carme (coord.) Solá, Pere (coord.) Parra Albá, Montserrat (coord.). Milenio, pp. 51–60. [in French].

7. Aydnalp, E.B. (2020). Le texte littéraire et l'intercultural en classe de fle- l'exploitation de celui qui n'avait jamais vu la mer de Le Clézio. *Humanitas*. No. 8 (15), pp. 37–51 [in French].

8. Baer, B.J, Woods, M. (2022). Teaching Literature in Translation. *Pedagogical Contexts and Reading Practices*. Routledge. 292 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003105220> [in English].

9. Donatienne Woerly (2015). Discours et pratiques d'enseignement du FLE : état des lieux et perspectives. Chapitre 4. *Littérature dans l'enseignement du FLE. Sous la direction de Anne Godard. Langues et didactique*. Didier, pp. 81–103. [in French].

10. Emmanuel Kayembe. L'exploitation du texte littéraire en classes débutantes de FLE. *Texte littéraire FLE*. Selected Proceedings of the 2015 and 2016 AATF Conventions. pp. 121–137. [in French].

11. Fatah Abdelouhab. Textes littéraires et interculturalité en classe de FLE : enjeux et approches didactiques. *Multilinguales* [Online]. DOI: <https://doi.org/10.4000/multilinguales.3860> [in French].

12. Leonardi, L. (2024). Literature in and through Translation: Literary Translation as a Pedagogical Resource. *International Journal of Linguistics, Literature and Translation*, pp. 93–102. DOI: 10.32996/ijlt.2024.7.3.11 [in English].

13. Renata Aiala de Mello (2019). Réflexions sur le texte littéraire en classe de FLE. *Langue(s) & Parole : revista de filología francesa y románica*. Vol. 4. Núm. 4, pp. 161–172. [in French].

14. Renata Aiala, Renato de Mello.(2015). Le texte littéraire en classe de français langue étrangère (FLE). *Revista Letras Raras*. Vol. 4, Ano 4, No.1, pp. 9–19. [in French].

15. Sahila Guliyeva (2024). Literary texts in the acquisition of English language in higher schools. *Youth & market*. No. 7–8 (227–228), pp. 183–186. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.308818> [in English].

Стаття надійшла до редакції: 20.02.2026

Прийнято до друку: 16.04.2026

Опубліковано: 04.05.2026

УДК 65.011:37.013

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2026.352397>

Михайло Медвідь, доктор економічних наук, професор,
заступник начальника інституту з навчально-методичної роботи
Київського інституту Національної гвардії України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4506-8020>

Сергій Совінський, старший викладач кафедри тактики
факультету службово-бойової діяльності Національної гвардії України
Київського інституту Національної гвардії України
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-4238-7589>

Юлія Медвідь, кандидат педагогічних наук, старший дослідник,
провідний науковий співробітник відділу організації наукової діяльності та інновацій
Київського інституту Національної гвардії України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9520-787X>

ДОМІНУВАННЯ ПРОЦЕСНИХ КРИТЕРІЇВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ВІДТВОРЮВАНOSTІ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДГОТОВКИ: ЕКСПЕРТНО-АНАЛІТИЧНИЙ ПІДХІД

У статті теоретично обґрунтовано та експертно перевірено домінування процесних критеріїв у системі прийняття рішень щодо організації підготовки як ключової умови забезпечення відтворюваності результатів навчання у вищих військових навчальних закладах. Встановлено, що процесні параметри – стандартизованість процедур, повнота методичного забезпечення, регулярність проміжного контролю, структурований зворотний зв'язок і процедурна дисципліна реалізації програм – мають прямий причинно-наслідковий зв'язок зі стабільністю досягнення цільових освітніх результатів і забезпечують їх повторюваність незалежно від індивідуальних відмінностей здобувачів. Експертне опитування 25 фахівців підтвердило системне домінування процесних критеріїв і високу керованість управлінськими рішеннями на їх основі. Показано, що відтворюваність результатів підготовки є функцією рівня структурованості процедур, регулярності зворотного зв'язку та керованості етапів навчання. Розкрито зв'язок процесної домінанти з андрагогічними принципами навчання дорослих, що підкреслює практичну значущість процесно-орієнтованих управлінських рішень у професійній та військовій освіті. Наукова новизна полягає у системному обґрунтуванні процесних критеріїв як системуютьворюючого чинника відтворюваності результатів та